

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

MATERIAŁY

- egzemplarze „Małego słownika ważnych pojęć” (z ważnymi pojęciami, które będą wykorzystane podczas zajęć, np. heteroseksualista, homofob, homoseksualista, mniejszość, prawa człowieka, równość, szacunek),
- ćwiczenie relaksacyjne z książki „Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole”,
- woreczek z różnymi przedmiotami,
- muzyka relaksacyjna (sprzęt do odtwarzania, np. laptop),
- blok oraz farby wodne i pędzle,
- slajdy z tęczą na placu Zbawiciela (projektor multimedialny),
- sticky notes,
- pudełko po czekoladkach (np. po ptasim mleczku), lusterko.

LITERATURA

- Bertrand Fichou, „Mały słownik ważnych pojęć”, Ostrów Mazowiecki 2015.
- Frans Carlgern, Arne Klingborg, „Wychowanie do wolności. Pedagogika Rudolfa Steinera”, Kraków 2010.
- Wiesława Krysa, Lilinanna Kupaj, „Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole”, Warszawa 2014.

CZAS

- 3 x 45 min + przerwy

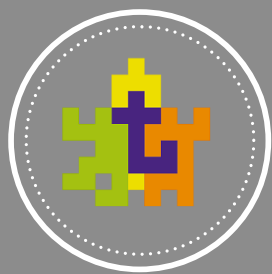
UCZESTNICY

- 14-15 lat (uczniowie II i III klasy gimnazjum) 20 – 25 osób.

PSYCHOGEOGRAFIA

Aby przeprowadzić zajęcia ustaw uczestników w kole oraz w kilku mniejszych kółkach. Proces uczenia się przebiega w różny sposób w zależności od ustawienia ławek: inaczej gdy ławki zostaną ustawione w tradycyjny sposób inaczej, gdy nauczyciel i uczniowie będą ustawieni w koło, a jeszcze inaczej, gdy grupki dzieci ustawimy w kilka zespołów w mniejszych kółkach. Tradycyjne ustawienie ławek wpływa niekorzystnie na proces uczenia się i rozwijania kreatywności.

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

PSYCHOGEOGRAFIA

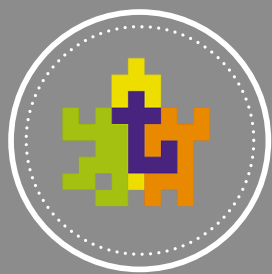
Podczas pierwszej części zajęć nauczyciel siedzi w kole razem z uczniami. Dzięki takiemu rozmieszczeniu przestrzennemu dajemy wyraźny komunikat, że jesteśmy równi statusem oraz skupiamy się na wzajemnych relacjach interpersonalnych. Jest to także znakomity sposób uczenia się od siebie wzajemnie. Podczas drugiej części zajęć się uczestnicy powinni być podzieleni na mniejsze kółka (np. cztery grupy po pięć osób). Uczniowie pracują w małych grupach, a nauczyciel przechodzi między grupami uczniów zaangażowanych w wykonywanie zadania. Taka forma pracy daje wyraźny komunikat, że nauczyciel jest osobą wspierającą, a odpowiedzialność za wynik pracy leży po stronie młodzieży. Uczniowie są tu partnerami. Efekty zależą od ich współpracy, liczy się zatem praca zespołowa. Ważne, aby na początku zajęć, w małej grupie został wybrany facylitator oraz prezenter. Facylitator czuwa nad właściwym przebiegiem pracy w grupie, aby każdy miał możliwość zabrania głosu i współdecydowania o wynikach pracy. Prezenter omawia wyniki pracy na forum przed innymi grupami.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ I (45 MIN)

1. Uczniowie i nauczyciel siedząc, tworzą okrąg.
2. Ćwiczenie integrujące grupę: uczniowie przekazują sobie po kolei woreczek, w którym schowane są różne przedmioty, niewidoczne dla uczestników. Każdy losuje jeden i ma bardzo szybko określić, jakie skojarzenie w związku ze swoją osobą przychodzi mu na myśl, gdy patrzy na ten przedmiot.
3. Relaksacja: ta część zajęć jest poświęcona rozluźnieniu napięć emocjonalnych i odprężeniu się. Aby wprowadzić uczniów w taki stan, dobrze jest włączyć cichą, delikatnie brzmiącą muzykę, poprosić o zamknięcie oczu oraz takie ułożenie ciała, żeby nie krzyżować rąk ani nóg. W tle cicho brzmiącej muzyki nauczyciel czyta tekst:

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

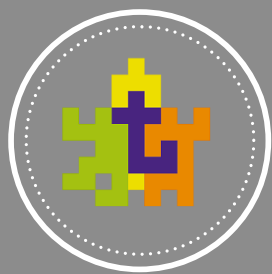
Oddychaj swobodnie i postaraj się na tym skoncentrować. Teraz każdy wdech i wydech licz jako jeden, następnie kolejny wdech i wydech jako dwa i tak oddychaj do pięciu. Wyobraź sobie, że widzisz przed sobą wspaniałe ogromne drzwi. Czujesz ciekawość, ale i spokój. Chcesz wiedzieć, co się za nimi kryje. Lekko podchodzisz do drzwi, a one się otwierają. Czujesz ciepło i ogarniające się promienia światła. Na twarzy odczuwasz przyjemny powiew wiatru. Patrzysz wprost przed siebie i widzisz przepiękną drogę.

O, jaka szeroka, wygodna, a nad nią jasno świeci słońce. Patrzysz dalej przed siebie. Obok tej wspaniałej drogi kwitnie mnóstwo kwiatów, ooo! Jak pachną! I te kolorowe motyle! Przelatują od czasu do czasu nad drogą. Wtedy robi się kolorowo. Zaczynasz wędrować drogą, rozgarniając lekko wszystkie kolory tęczy, które pozostawiają po sobie motyle.

A tam dalej, co to? Aha, to malutki zakręt, który schodzi w dół. Powoli nim schodzisz. Czujesz powiew orzeźwiającego powietrza, jest ci ciepło, przyjemnie, czujesz się bezpiecznie. Poczuj jeszcze trochę, jak wspaniały może być ten spacer, a może chcesz usiąść i napawać się nim? (chwila ciszy) Teraz znowu skoncentruj się na swoim oddechu. Każdy wdech i wydech licz jako jeden, następnie kolejny wdech i wydech jako dwa i tak oddychaj do pięciu. Wtedy otwórz oczy.

(ćwiczenie na podstawie "Kompetencje coachingowe nauczycieli. Jak rozwijać potencjał ucznia w szkole", s. 91).

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ I (45 MIN)

4. Poproś uczniów, aby spróbowali odtworzyć świat przedstawiony w usłyszonym tekście i namalowali akwarelami kilka zapamiętanych szczegółów (kredkami nie sposób właściwie oddać pośrednie lub delikatniejsze barwy, dlatego nie nadają się one do tego rodzaju ćwiczeń).

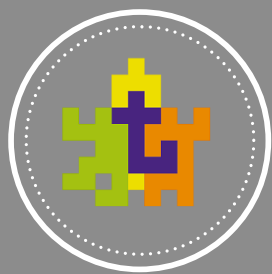
Na temat pracy barwami można przeczytać w książce „Wychowanie do wolności. Pedagogika Rudolfa Steinera” ,s. 77-89).

5. Następnie, chętni uczniowie omawiają swoje rysunki, nazywając poszczególne elementy swoich prac, zwracając szczególną uwagę na przestrzenie, zjawiska i przedmioty (ze wszystkich słów wybieramy, np. drzwi, promienie światła, twarz, wiatr, droga, słońce, kwiaty, kolory tęczy, motyle, zakręt i omawiamy ich symbolikę).

6. Po wykonaniu tego zdania zapytaj uczniów o ich skojarzenia z kolorową tęczą i pokaż zdjęcia instalacji artystycznej na placu Zbawiciela w Warszawie. Przedstaw uczniom krótką historię tej instalacji, zapytaj o ich zdanie na temat odbioru społecznego „Tęczy” oraz o ich własny stosunek do tej instalacji. Celem dyskusji jest wprowadzenie pojęcia „tolerancja” w odniesieniu do osób o innej niż heteroseksualna orientacji seksualnej.

„Plac Zbawiciela w Warszawie 014” autorstwa Adrian Gryczuk - Praca własna. Licencja CC BY-SA 3.0 pl na podstawie Wikimedia Commons - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Plac_Zbawiciela_w_Warszawie_014.JPG#/media/File:Plac_Zbawiciela_w_Warszawie_014.JPG

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ III (45 MIN)

7. Poproś uczniów, aby ustawili się w kolejności wyznaczonej miesiącami urodzenia. Na podstawie tego podziału, utwórz np. pięć małych grup (w zależności od sytuacji w jednej grupie mogą być uczniowie urodzeni w dwóch różnych miesiącach lub w tym samym, jeśli np. będzie pięcioro uczniów urodzonych w maju, to oni właśnie stworzą jedną grupę). Postaraj się, aby grupy w miarę możliwości miały podobną liczbę członków (ćwiczenie pokaże także różnorodność uczestników).

8. Następnie poproś, żeby członkowie poszczególnych grup wybrali spośród siebie facylitatora i prezentera. Wyjaśnij, na czym będzie polegała praca jednego i drugiego. Przekaż grupom po jednym egzemplarzu Małego słownika ważnych pojęć (możesz poprosić facylitatorów do siebie i za ich pośrednictwem dostarczyć grupom słownik).

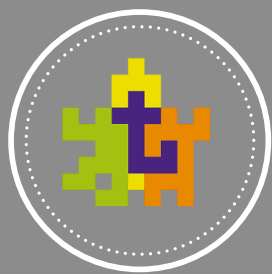
9. Poproś uczestników warsztatu, aby wypisali ze słownika wszystkie pojęcia, które kojarzą się im z tolerancją lub jej brakiem. Następnie, w małych grupach uczniowie odczytują znaczenie pojęć oraz zastanawiają się, jakich słów/jakiego słowa związanego z tolerancją lub/i jej brakiem nie ma w tym słowniku oraz opracowują ich/jego definicję (może okazać się, że np. w słowniku nie ma słowa „tolerancja”).

10. Każda grupa, na podstawie pojęć wybranych wcześniej ze słownika lub utworzonych przez siebie, tworzy piramidę najważniejszych jej zdaniem pojęć związanych z „tolerancją” osób homoseksualnych. W ten sposób powstaje „Mini słownik tolerancji” (przykładowa piramida stworzona przez autora scenariusza zajęć: prawa człowieka, równość, szacunek, akceptacja, tolerancja, mniejszość, orientacja seksualna, homoseksualista, dyskryminacja, homofobia, heteroseksualista). Pojęcia zostają zapisane na dużych kartkach do flipchartów ułożonych na stole przypisanym do danej grupy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

CZĘŚĆ II (45 MIN)

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

11. Następnym etapem warsztatu, będzie wędrowanie członków poszczególnych małych grup do innych stołów, na których znajdują się piramidy ważnych pojęć. Zadaniem uczniów jest po pierwsze, zapoznanie się z pojęciami innej grupy i ich hierarchią, a także dodanie własnych komentarzy i określeń, których zdaniem grupy odwiedzającej, brakuje poszczególnym słownikom. Na koniec każda grupa wraca do swojego stołu i przygląda się otrzymanym komentarzom i określeniom.

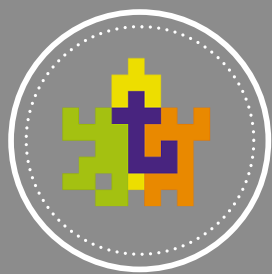
12. Poproś uczniów, aby ponownie uformowali duże koło i usiedli blisko członków swoich małych grup. Poproś prezenterów każdej z grup, aby przedstawili pozostałym grupom piramidę pojęć dotyczących tolerancji wobec osób homoseksualnych.

13. Po prezentacji efektów pracy wszystkich grup, zapytaj uczniów o to, co było najtrudniejsze w trakcie pracy z „Małym słownik ważnych pojęć” oraz które pojęcie/pojęcia wywołało/wywołały najwięcej kontrowersji w grupie, a przy którym/których była jednomyślność (lub zgoda większości grupy). Wspólnie zastanówcie się, z czego to wynika.

14. Podsumowanie – zadaj uczniom pytanie: co wynieśliście z tych warsztatów? (uczniowie wypowiadają się po kolei, po jednym słowie lub zdaniu).

15. Poproś jednego z uczestników, aby przeczytał list Minister Edukacji Narodowej skierowany do nauczycieli z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2015/2016, a następnie zapytaj, jakie słowa z listu można by zamieścić w „Mini słowniku tolerancji” (w liście pojawiają się na przykład słowa: dyskryminacja, homofobia, relacje międzyludzkie).

16. Zamknięcie warsztatów - ćwiczenie tożsamościowe pt. „lustrzane odbicie”. Poproś uczniów, by ustawili się w kręgu. Zadanie polega na tym, że uczestnicy warsztatów podają sobie pudełko po czekoladkach i zaglądają do niego (ważne, żeby kolejna osoba nie widziała tego, co znajduje się w pudełku, zanim pudełko nie znajdzie się w jej rękach). Po otwarciu pudełka uczeń musi powiedzieć miłą rzecz o osobie, którą tam widzi (nikt oprócz nauczyciela nie wie, że w pudełku znajduje się małe lusterko więc uczeń musi skierować do siebie samego sympatyczną informację).

JAKUB
NIEWIŃSKI

POKAŻĘ WAM, KIM
JESTEM I JAK
ROZUMIEM WAŻNE
SŁOWA!

nieheteronormatywność

ZAŁĄCZNIKI

- a) przykładowa muzyka relaksacyjna: Jewel, „[Somewhere over the rainbow](#)”
- b) informacje o „[Tęczy](#)” na placu Zbawiciela
- c) [list Minister Edukacji Narodowej](#)

AUTOR:
JAKUB NIEWIŃSKI,

NAUCZYCIEL W GIMNAZJUM NR 1 IM. HIPOLITA
CEGIELSKIEGO W MUROWANEJ GOŚLINIE, EDUKATOR
MŁODZIEŻOWY, TRENER ANTYDYSKRYMINACYJNY,
DOKTORANT STUDIÓW PEDAGOGICZNYCH NA AKADEMII
PEDAGOGIKI SPECJALNEJ IM. MARII GRZEGORZEWSKIEJ W
WARSZAWIE.